

Uyuz Ön Tanılı Hastalarda *Sarcoptes scabiei* Araştırılması

Süleyman YAZAR * Salih KUK * Ülfet ÇETİNKAYA * Niğmet GÖZKENÇ * İzzet ŞAHİN *

* Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Parazitoloji Anabilim Dalı, TR-38039 Kayseri - TÜRKİYE

Makale Kodu (Article Code): KVFD-2011-6059

Özet

En belirgin özelliği şiddetli gece kaşıntısı olan uyuz, *Sarcoptes scabiei*'nin neden olduğu bir enfestasyondur. İrk, yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey farkı gözetmeksizin her toplumda sporadik veya epidemik şekillerde görülebilmektedir. Bulaşma yakın temasla doğrudan olduğu için ev ve müessese hastalığı olarak bilinen bu parazitozda erken tanı, korunma ve kontrol önlemlerinin erken alınması, hastalığın farklı kişilere bulaşmasının önlenmesi açısından önemlidir. Bu çalışmada, Ocak 2004 - Haziran 2011 yılları arasında Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Parazitoloji Anabilim Dalı'na *Sarcoptes* uyuzu şüphesi ile gönderilen toplam 48 hasta örneği incelenmiştir. Lezyon bulunan bölgelerden steril bisturi ile alınan kazıntı örnekleri %10'luk KOH içerisinde homojen bir şekilde dağıtılmış ve ışık mikroskopunda 100X büyütmede kısık ışıktaki incelenmiştir. Yirmibir (%43.7)'i erkek, 27 (%56.3)'ü kadın toplam 48 hastanın 5 (%62.5)'i erkek, 3 (%37.5)'ü kadın olmak üzere 8 (%16.7)'i *S. scabiei* pozitif bulunmuş ve bu hastalardan ikisinin akraba olduğu belirlenmiştir. Hastalığın tanısının genellikle klinik olarak konulduğu da göz önüne alındığında; sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmelere rağmen *S. scabiei*'nin ülkemiz için hala bir sorun olduğu bu nedenle de halkın eğitiminin, gerekli korunma ve kontrol önlemlerinin devam ettirilmesi kanısındayız.

Anahtar sözcükler: *Sarcoptes scabiei*, Kayseri

Investigation of *Sarcoptes scabiei* in Scabies Suspected Patients

Summary

Scabies is a parasitic infestation caused by *Sarcoptes scabiei*. The most common symptom is night itching. Scabies occurs worldwide and affects people of all races, age, gender, and social classes. Due to the fact that the disease is transmitted directly by close contact, early diagnosis is important for both prevention and control. This study was carried out from January 2004 - June 2011, during which 48 patients' samples were examined. The skin scrapings were examined in a drop of 10% potassium hydroxide under 100X magnification by the light microscope. Twenty-one (43.7%) skin scrapings of men and 27 (56.3%) of female patients were investigated and 5 male and 3 female patients were found to be positive for *S. scabiei*. Although, there is a significant development in the socio-economic situation of the country, we believe that scabies is still an important health problem in Turkey and therefore a continuing public education, prevention and control of this infestation should be implemented.

Keywords: *Sarcoptes scabiei*, Kayseri

GİRİŞ

Uyuz, *Sarcoptes scabiei*'nin neden olduğu ırk, yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey farkı gözetmeksizin her toplumda görülebilen bir enfestasyondur. Oldukça bulaşıcı olan hastalığın bulaşması yakın temas ile olur. Bu nedendir ki, bu hastalık aile enfestasyonu olarak da bilinmektedir.

Tüm hayat döngüsünü insan derisinde geçiren bu parazitin en belirgin klinik özelliği şiddetli gece kaşıntısıdır. Kaşıntı gündüzleri hafifken, geceleri veya kişi duş alırken oldukça şiddetli olmaktadır. Dişi *Sarcoptes* deri içinde kaz-

dığı tünellerde yaşamaktadır. Sillion denilen bu tüneller deriden biraz kabarık, pembe-beyaz renktedir. Günde 0.5-2 mm uzayan bu tünelin uç kısmında dişi parazitin bulunduğu incimsi vezikül bulunmaktadır. Kaşıntıdan sonra sillion ve incimsi vezikül bu parazitin önemli klinik belirtilerindendir ve tanıda oldukça önemlidir ^{1,2}.

Uyuz tanısı, "sillion mürekkep testi" ile tünellerin tanınması, "epidermal traş biyopsisi" gibi biyopsi yöntemleri ve deri kazıntısı ile *Sarcoptes* erişkin, nimf ve/veya yu-

İletişim (Correspondence)

+90 352 437 4937/23401 Mobile: +90 532 4223639

syazar@erciyes.edu.tr

murtaların görünmesi ile konmaktadır. Son zamanlarda, Sarkoptes tanısı için dermoskop da kullanılmaktadır. Bu yöntemler içinde en yaygın olarak kullanılanı deri kazınıdır.

Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Parazitoloji Anabilim Dalı'na *Sarcoptes* uyuzu ön tanısı ile müracaat eden hastaların retrospektif olarak incelenmesi amaçlanmıştır³.

MATERYAL ve METOT

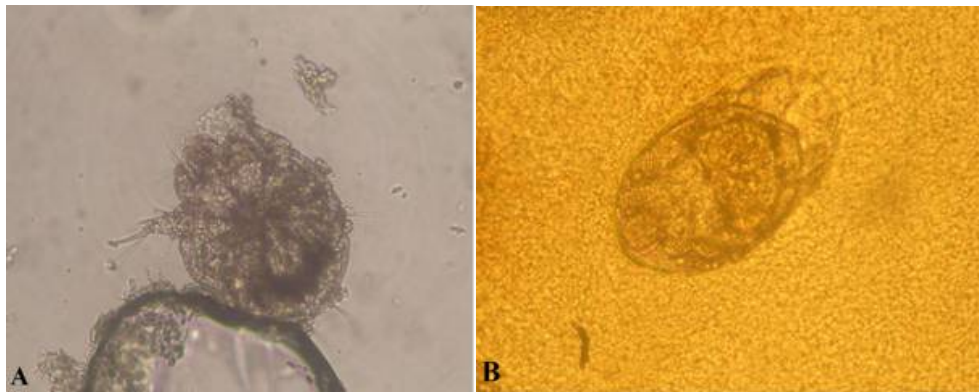
Çalışmada, laboratuvarımıza Ocak 2004- Haziran 2011 yılları arasında *Sarcoptes* uyuzu şüphesi ile gönderilen, yaşları 1 ile 78 (ort:39.6) arasında değişen, 21 (%43.7)'i erkek, 27 (%56.3)'si kadın toplam 48 hasta incelenmiştir. Lezyon bulunan bölgelerden steril bisturi ile alınan kazıntı örnekleri %10'luk KOH içerisinde homojen bir şekilde dağıtılmış ve ışık mikroskopunda 100x büyütmede kısık ışıkta incelenmiştir. *Sarcoptes* dişi ve/veya yumurtaları görülen hastalar pozitif olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

İncelenen 48 hastanın 8 (%16.7)'inde *S. scabiei* erişkin dişi ve/veya yumurtası saptanmıştır (Şekil 1).

Pozitif bulunan hastalardan 5 (%62.5)'i erkek, 3 (%37.5)'ü ise kadındı (Tablo 1). Ayrıca bu hastalardan ikisinin akraba olduğu belirlenmiştir.

S. scabiei şüphesi ile gönderilen ve pozitif bulunan hasta sayılarının yıllara göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Şekil 1. *Sarcoptes scabiei*: A, erişkin; B, yumurta

Fig 1. *Sarcoptes scabiei*: A, adult; B, egg

Tablo 1. Cinsiyete göre pozitiflik oranları

Table 1. Percentages of positivity according to gender

Cinsiyet	Hasta Sayısı	<i>S. scabiei</i> Pozitif	
	n	n	%
Erkek	16	5	10.4
Kadın	24	3	6.3
Toplam	48	8	16.7

Tablo 2. Hastalar ve yıllara göre pozitiflik oranları

Table 2. Percentages of positivity according to patients and years

Yıllar	<i>S. scabiei</i> Pozitif	
	n	%
2004 (n:1)	-	-
2005 (n:1)	1	2.1
2006 (n:2)	1	2.1
2007 (n:1)	-	-
2008 (n:1)	-	-
2009 (n:9)	2	4.2
2010 (n:14)	2	4.2
2011* (n:19)	2	4.2
Toplam	8	16.7

TARTIŞMA ve SONUÇ

Kaynağı uyuzlu insanlar olan bu parazit insandan insana direkt temas ile bulaşmakta ve özellikle de deprem, savaş gibi durumlarda hızlı bir şekilde yayılarak salgınlara sebep olmaktadır. Uyuzlu bir insan ile aynı yatakta yatmak veya bu kişilerin yatmış olduğu yatağı, kullanmış olduğu eşyaları kullanmak, uyuzlu bir kimse ile cinsi veya uzun süreli cild temasta bulunmak gibi birçok yoldan insana bulaşan bu parazit cinsel, ev ve aile hastalığı olarak bilinmektedir. Bu nedenle şüphelenilen durumlarda aile anamnezinin alınması önemlidir⁴.

Konuyla ilgili olarak ülkemizin çeşitli bölgelerinde yapılan az sayıda çalışma bulunmaktadır. Yılmaz ve ark.⁵ 2007 yılında Elazığ'da ilköğretim okulu öğrencilerinde ektoparazit ve bağırsak parazitlerinin sıklığını araştırmak amacı ile

yaptıkları bir çalışmada muayene ettikleri öğrencilerin hiç birinde scabies tespit etmemişlerdir. Özcan ve ark.⁶ 1996 yılında Malatya'da merkez ilköğretim okullarında pediculosis ve scabies yaygınlığını araştırmak üzere yaptıkları bir çalışmada; 9.808 öğrencinin 8 (%0.08)'inde scabies tespit etmişler ve bu öğrencilerin 5'inin kız, 3'ünün ise erkek olduğunu bildirmişlerdir. Çiftçi ve ark.⁷ 2006 yılında Afyon'da anaokulu öğrencilerinde yapmış oldukları bir çalışmada

1.134 öğrencinin 5 (%0.4)'ünde scabies tespit etmişlerdir.

Bu çalışmada, laboratuvarımıza *Sarcoptes* uyuzu şüphesi ile gönderilen (özellikle ergin) hastalar retrospektif olarak incelenmiş ve %16.7'sinin pozitif olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre scabies görülme oranları karşılaştırıldığında; erkeklerde (%10.4) kadınlara (%6.3) oranla daha yüksek olduğu tespit edilmekle beraber sayıların son derece küçük olmasından dolayı istatistiksel bir karşılaştırmanın mümkün olmayacağı da ortadadır.

Sonuç olarak, parazitin tanısında bazı zorluklarla karşılaşılmaktadır. Bu nedenle de enfestasyonun tanısının çoğu zaman klinik olarak konulduğu bir gerçektir. Scabies şüphesi ile laboratuvarımıza gönderilen hastaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2009 yılından sonra belirgin bir artışın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmelere rağmen *S. scabiei*'nin ülkemiz için hala bir sorun olduğu, bu nedenle de halkın özellikle korunma ve kontrol önlemleri konusundaki eğitiminin önemli olduğu kanısındayız.

KAYNAKLAR

- 1. Ünver AY, Turgay N:** Uyuzlu Hastaya Yaklaşım. *Türkiye Parazitol Derg*, 30 (1): 78-83, 2006.
- 2. Saygı G:** Paraziter Hastalıklar ve Parazitler. s. 490-493, Es Form Ofset Ltd Şti, Sivas, 2009.
- 3. Budak S, Yolasığmaz A:** Uyuz (Gale, Scabies, Sarcoptes). **In**, Özcel MA, Özbel Y, Ak M (Eds): Özcel'in Tıbbi Parazit Hastalıkları. pp.791-809, Meta Basım, İzmir, 2007.
- 4. Arslan MÖ, Gökçe G:** Morkaraman koyunlarında doğal psoroptik uyuz (*Psoroptes ovis*)'un Doramictin ile sağaltımı. *Kafkas Univ Vet Fak Derg*, 1 (1-2): 75-77, 1995.
- 5. Yılmaz M, Korkmaz E, Karakoç S, Yaztürk Ş, Kizirgil A, Yakupoğulları Y:** Elazığ'daki üç ilköğretim okulu öğrencilerinde ektoparazit ve bağırsak paraziti yaygınlığının araştırılması. *Türkiye Parazitol Derg*, 31 (2): 139-141, 2007.
- 6. Özcan A, Doğan G, Şenol M, Yakıncı C, Şahin S, Yoloğlu S:** Malatya'da ilkokul öğrencilerinde pedikülozis kapitis ve scabies araştırılması. *Türkiye Parazitol Derg*, 20 (1): 61-65, 1996.
- 7. Çiftçi IH, Karaca S, Dogru Ö, Cetinkaya Z, Kulaç M:** Prevalence of pediculosis and scabies in preschool nursery children of Afyon, Turkey. *Korean J Parasitol*, 44 (1): 95-98, 2006.